

Gemeente Vlaardingen

Notitie Leenschuld

Gemeente Vlaardingen

Notitie leenschuld

Inleiding en leeswijzer

De afgelopen jaren is de leenschuld van Vlaardingen onderwerp van gesprek binnen het gemeentebestuur. De leenschuld is de afgelopen jaren toegenomen en uit benchmarks en kengetallen blijkt dat de Vlaardingse schuldpositie hoog is. In het coalitieakkoord heeft het college opgenomen te streven naar een stabilisatie van de leenschuld door terughoudend te zijn bij het doen van nieuwe investeringen. Op basis van het huidige investeringsprogramma en de inkomsten en uitgaven van de huidige grondexploitaties is de verwachting dat de komende jaren een daling in de leenschuld zal optreden. In 2015 is de leenschuld, voor het eerst sinds lange tijd, gedaald. De daling werd onder andere veroorzaakt door de opbrengsten door het verkopen van vastgoed.

In de begroting 2016-2019 is opgenomen dat het college in het eerste kwartaal 2016 een visie op de leenschuld wil ontwikkelen. Het college wil dat doen in samenspraak met de gemeenteraad. Standpuntbepaling moet plaatsvinden over de (on)wenselijkheid van schuld en het bepalen van eigen normen over de hoogte van de schuld. Het resultaat van het gesprek over de leenschuld wordt vastgelegd als beleid in het Financieel Beleidskader, dat tevens opgesteld wordt. De planning is om het Financieel Beleidskader in het 1^e kwartaal aan de raad aan te bieden ter besluitvorming in de gemeenteraad.

Deze notitie heeft als doel informatie te verstrekken over de leenschuld, zodat bijgedragen wordt aan de standpuntbepaling in de gemeenteraad. In deze notitie wordt ingegaan op:

1. De ontwikkeling van leenschuld in Nederlandse gemeenten;
2. Kengetallen die een oordeel geven over de leenschuld;
3. Kaders van het Rijk met betrekking tot leenschuld;
4. De Vlaardingse situatie en totaalfinanciering;
5. Mogelijkheden om de leenschuld terug te dringen;
6. Gewenste ontwikkeling van de Vlaardingse leenschuld.

Algemeen

Nederland is vanaf 2008 hard geraakt door de recessie, maar met ingang van 2015 tekent zich een herstel van de economie af. Aan de terugkeer van de reële groei van het binnenlands bruto product (bbp) leveren alle sectoren van de economie hun bijdrage. De overheid levert een beperktere bijdrage, omdat ze de komende tijd moet werken aan het terugdringen van het jaarlijks financieringstekort en aan balansherstel. Dit onder het toezicht van Brussel.

Voor het beoordelen van de vermogenspositie van gemeenten is de blik vaak alleen gericht op het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) op de balans. De aandacht voor het eigen vermogen van gemeenten lijkt ingegeven door het bedrijfsmatig denken over overheidshandelen. Maar gemeenten hebben geen aandeelhouders die kapitaal inbrengen en gaan niet failliet. De reserves op de balans van een gemeente zitten vast in bezittingen, zoals gebouwen, wegen e.d. Gemeenten hebben een consumptiehuishouding (geen productie). Net als burgers maken gemeenten met hun bezit geen winst. Is voor de aanschaf van het bezit geld geleend, dan komen daar de rentekosten bovenop. De aandacht moet daarom ook uitgaan naar de rentedruk op de begroting. De financiële vermogenspositie van gemeenten moet zowel aan de hand van de schulden als aan het eigen vermogen worden beoordeeld.

1. Ontwikkeling leenschuld Nederlandse gemeenten

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) houdt de ontwikkeling van de schulden van Nederlandse gemeenten bij. Na afloop van ieder kwartaal leveren gemeenten aan het CBS cijfers over de balansstanden van de schulden en vorderingen. Jaarlijks leveren gemeenten een volledige set cijfers over de exploitatie (inkomsten versus uitgaven / baten versus lasten) en de balansposten (bezit versus schulden) aan.

Met behulp van deze gegevens heeft de VNG in september 2014 de leenschuld van de gemeenten in kaart gebracht (naar de stand per 31 december 2013). De netto schuld¹ per inwoner kwam voor de gezamenlijke Nederlandse gemeenten uit op € 2.390. Vlaardingen staat in dit rapport op rang 361 van alle gemeenten in Nederland met een schuld per inwoner van € 3.997.

Bij grote gemeenten (meer dan 100.000 inwoners) is in geval van investeringen vaak sprake van een ideaalcomplex. Ieder jaar doen zich wel investeringen van omvang voor, zodat de afschrijvingen (en aflossingen) min of meer gelijk oplopen met de financieringsbehoefte voor nieuwe investeringen. Een ideaalcomplex is per definitie een situatie waarbij de materiele vaste activa (MVA) een zodanige samenstelling van leeftijdsopbouw heeft dat de som van de jaarlijkse afschrijvingen juist de vervanging (nieuwe investeringen) kunnen financieren. De hoogte van de leenschuld blijft dan redelijk stabiel.

¹ De nettoschuld wordt bepaald door de som van langlopende leningen, kortlopende schuld en overlopende passiva minus de langlopende uitzettingen, vorderingen, liquide middelen en overlopende activa.

Kleine gemeenten doen maar eens in de zoveel jaar een grote investering. Dergelijke investeringen leggen een naar verhouding groot beslag op de middelen van kleine gemeenten. Het veroorzaakt flinke schommelingen in de financieringsbehoefte. De relatief hoge schulden die kleine gemeenten voor een grote investering aangaan, worden in de jaren er na weer afgebouwd, door afschrijvingen in de exploitatiebegroting op te nemen. Afschrijvingen zijn immers geen daadwerkelijke uitgave en hebben dus een verlagend effect op de leenschuld.

Waarom lenen gemeenten?

Gemeenten lenen doorgaans om investeringen te betalen. Het gaat dan om investeringen met een meerjarig nut. De jaarlijkse lasten (rente en afschrijving) worden gedragen binnen de jaarlijkse exploitatie. Het aantal jaren dat de exploitatie deze lasten moet dragen, is in overeenstemming met het nut dat de investering heeft. Enkele voorbeelden in Vlaardingen: renovatie Stadhuis, terrein Holy-ziekenhuis, openbare verlichting, ophoging Kruidenbuurt. De hoge schuldenpositie hangt dus samen met de investeringen, die de laatste decennia ten behoeve van inwoners en bedrijven zijn gedaan.

2. Kengetallen leenschuld

Voor een vergelijking van de leenschulden van gemeenten is het kengetal schuld per inwoner minder geschikt. Ten eerste houdt de ene gemeente meer werkkapitaal aan dan de andere gemeente. Een correctie hiervan door uit te gaan van de netto schuld verwijdert deze verschillen. Ten tweede bestaan er grote verschillen in inkomsten per inwoner tussen gemeenten. Dit kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door de samenstelling van de inwoners van een gemeente. Zo krijgt een gemeente voor iedere inwoner een bedrag uit het gemeentefonds en voor bepaalde groepen (o.a. bijstandsontvangers, jongeren) een extra bedrag. Een gemeente met hogere inkomsten per inwoner kan een hogere schuld per inwoner aangaan. Bij procentueel gelijke rentelasten als aandeel van de exploitatie kan een gemeente met hogere inkomsten absoluut gezien hogere rentelasten per inwoner dragen.

Het kengetal netto schuld als aandeel van de exploitatie (netto schuldquote) is beter bruikbaar omdat dat kengetal corrigeert voor de verschillen in aangehouden werkkapitaal. Bijvoorbeeld als een gemeente tegenover de leningen ook liquide middelen heeft of veel geld heeft uitgeleend aan derden. De som van de netto schuldquote uitgedrukt in procenten maakt een vergelijking met andere gemeenten goed mogelijk. Het kengetal geeft een indicatie van het aandeel van de rentelasten van de schulden in de totale exploitatie. En het draait bij een blik op de schulden

juist om de vraag of de rentelasten als gevolg van hoge schulden niet te veel begrotingsruimte opslokken.

Een ander kengetal dat geschikt is voor de vergelijking van leenschulden, is de solvabiliteitsratio. Dit kengetal drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Daardoor wordt inzichtelijk met welk percentage het bezit door vreemd vermogen is gefinancierd.

De kengetallen netto schuld per inwoner, netto schuldquote en de solvabiliteitsratio worden hieronder verder toegelicht.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld bestaat uit de som van langlopende leningen, overige langlopende gevestigde schulden, kortlopende schuld inclusief crediteuren en overlopende passiva minus langlopende uitzettingen, kortlopende vorderingen en uitzettingen, liquide middelen (kas, bank, giro) en overlopende activa. Een kengetal dat gebruikt kan worden om de financiële positie van gemeenten weer te geven, is de netto schuld per inwoner. Hoe hoger de schuld per inwoner, hoe hoger de schuld van een gemeente is. De gemiddelde schuld per inwoner is in Nederland € 2.390 (bron: VNG, naar de stand per 31 december 2013). Zoals in onderstaand overzicht te zien is staat Vlaardingen in de top 10 van Gemeenten in de klasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

1. Hengelo € 8.724
2. Schiedam € 5.627
3. Doetinchem € 5.191
4. Lansingerland € 5.169
5. Spijkenisse € 5.133
6. Barneveld € 4.979
7. Gouda € 4.244
8. Almelo € 4.042
9. Vlaardingen € 3.997
10. Purmerend € 3.707

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt ook de netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen bepaald. Deze

wijkt voor onze gemeente niet enorm af van de netto schuldquote. Op basis van bestaande Europese normen en onderzoeken in het verleden kan worden gesteld dat bij een netto schuld die groter is dan 100% van de exploitatie voorzichtigheid geboden is en dat bij een netto schuld die groter is dan 130% van de exploitatie sprake is van een ongewenste situatie. Uitgaande van deze 'normen' is bij de gemeente Vlaardingen voorzichtigheid geboden.

Netto schuld quote Vlaardingen (x € 1.000,-)	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
Vaste schuld	254.538	264.538	265.000
Vlottende schuld	44.820	41.529	14.530
Overlopende passiva	14.583	13.405	13.452
Totaal	313.941	319.472	292.982
Langlopende verstrekte leningen	15.160	13.774	12.919
Kortl. vord. / uitzettingen (debiteuren)	19.061	23.699	21.548
Liquide middelen	271	3.465	939
Overlopende activa	3.791	4.540	8.978
Totaal	38.283	45.478	44.384
Netto schuld	275.658	273.994	248.598
Totale inkomsten	210.656	214.490	235.875
Balanstotaal	386.531	394.526	383.000
Netto schuld quote	131%	128%	105%

Voor de bepaling van de netto schuldquote is de definitie vanuit het BBV aangehouden. In die berekening worden de getroffen voorzieningen op de balans buiten beschouwing gelaten. Daarom wijkt de uitkomst van de rekensom af van de eerder in de jaarrekening 2014 gepresenteerde netto schuldquote. Voor de bepaling van de balanswaarden per 31-12-2015 is gebruik gemaakt van actuele cijfers uit de concept balans.

Volgens het expertisecentrum gemeentefinanciën van de VNG springt het licht op rood bij een netto schuldquote van meer dan 130% en is voorzichtigheid geboden bij een netto schuldquote tussen de 100% en 130%.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Solvabiliteitsratio	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015
Eigen vermogen	€ 66.001	€ 59.001	€ 59.892
-algemene reserve	€ 8.287	€ -8.029	€ -1.376
- bestemmingsreserves	€ 65.340	€ 62.124	€ 57.568
- resultaat baten en lasten	€ -7.626	€ 4.906	€ 3.700
Totaal activa (totaal vermogen)	€ 386.581	€ 394.647	€ 383.000
Solvabiliteitsratio = A/B x 100%	17%	15%	16%

Voor de bepaling van de solvabiliteitsratio is de stand van het eigen vermogen gehanteerd per 31-12-2015 op basis van concept cijfers uit de jaarrekening. Voor de bepaling van het resultaat baten en lasten 2015 is gebruik gemaakt van de laatste prognose van het resultaat (raadsmemo begrotingsafwijkingen december 2015). De daadwerkelijke solvabiliteitsratio kan nog afwijken van het hierboven berekende percentage. Het totaal aan activa is de actuele stand per 31-12-2015.

De volgende algemene normwaarden worden gehanteerd bij de solvabiliteit:

Weinig tot geen schuld > 80 %

Normaal 30% - 80%

Vorzichtigheid geboden 20% - 30%

Bezit zeer zwaar belast met schuld 0% - 20%

3. Kaders van het Rijk met betrekking tot leenschuld

Hierna worden een aantal kaders beschreven die het Rijk heeft vastgelegd in wetgeving.

Wet Hof

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is per 1 januari 2014 in werking getreden en is er gekomen omdat Nederland zijn begrotingstekort moet terugdringen. Rijk en decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) zijn daar samen verantwoordelijk voor. De wet vloeit voort uit Europese regels voor het terugdringen van het begrotingstekort. Die zijn onderdeel

van het Stabiliteits- en Groeipact. In de Wet Hof zijn die Europese afspraken verankerd in nationale wetgeving.

In de Wet Hof is vastgelegd dat er per jaar een plafond is voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. De hoogte van dat zogeheten macroplafond wordt elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van bestuurlijk overleg tussen rijk en gemeenten. Voor de huidige kabinetsperiode is afgesproken dat de decentrale overheden het begrotingstekort geleidelijk terug te brengen van 0,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp) in 2013, naar 0,3 procent bbp in 2017.

Iedere gemeente krijgt daarnaast een individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort in een jaar. Voor het sturen op de ontwikkeling van de gemeenteschuld luidt volgens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het devies: let bij het opstellen van de begroting niet op de individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort, maar op de ontwikkeling van de hoogte van de gemeenteschuld. Pas bij overschrijding van het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten kan de referentiewaarde per gemeente voor het EMU-tekort een rol gaan spelen.

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden moeten vanaf eind 2013 schatkistbankieren. Gemeenten, provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen zijn dan verplicht om hun tegoeden aan te houden bij het ministerie van Financiën. De Gemeente Vlaardingen heeft ervoor gekozen haar overtollige middelen elke dag automatisch te laten afkomen om aan deze verplichting te voldoen.

Toezicht op leenschuld van gemeenten

In het kader van het toezicht heeft de toezichthouder, de provincie, de volgende hulpmiddelen ter beschikking:

- het EMU-saldo;
- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm.

Het EMU-saldo geeft alleen informatie over de bijdrage van gemeenten aan het totale EMU-saldo/ EMU-tekort. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn ingevoerd om renterisico's te beperken. De genoemde ratio's geven daarom slechts beperkt inzicht in (de ontwikkeling van) de leenschuld van een gemeente. De drie normen worden hier nader toegelicht.

EMU-saldo

De definitie van het EMU-saldo is grofweg: het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van een overheidsorgaan in een bepaald jaar. Informatie over (de ontwikkeling van) het EMU-saldo wordt jaarlijks verstrekt aan het CBS. De ontwikkeling van het EMU-saldo van de gemeente Vlaardingen vertoont het beeld zoals opgenomen in onderstaande tabel. Voor een realistischere berekening van het EMU saldo is, naast de verplichte onderdelen voor de berekening, ook rekening gehouden met 1) investeringen die eerder dan 2016 goed zijn gekeurd maar nog niet in uitvoering zijn genomen (deze zijn opgeteld bij het bedrag aan investeringen in 2016) en 2) de baten vanuit het project Hoog Lede.

EMU - saldo (bedragen x € 1.000)	2016	2017	2018	2019
Het geraamde totaal saldo van baten en lasten (voor bestemming)	€ 2.324	€ 3.384	€ 4.782	€ 2.920
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	€ 10.918	€ 12.643	€ 12.712	€ 12.714
Bruto dotaties aan de post voorzieningen t.l.v. de exploitatie	€ 240	€ 240	€ 240	€ 240
Investeringen in (im)materiële vaste activa	-€ 25.061	-€ 10.088	-€ 2.988	-€ 3.988
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	€ -8.170	€ -2.920	€ -2.512	€ -1.623
Baten bouwgrondexploitaties	€ 12.454	€ 7.114	€ 8.083	€ 7.361
Erfpachtpercelen Hoog Lede	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500
Berekend EMU-saldo	€ -3.795	€ 13.873	€ 23.816	€ 21.125
	tekort	overschot	overschot	overschot

Door grote investeringen in 2016 waaronder uitvoering rioleringsplan, spoortunnel Marathonweg en de bouw van de school in Babberspolder Oost is het berekend EMU-saldo voor de gemeente Vlaardingen in 2016 negatief. Vanaf 2017 zijn er minder investeringen gepland en is het EMU-saldo positief. Het EMU-saldo wordt in de periode na 2016 in positieve zin beïnvloed doordat de verwachting is dat de baten uit bouwgrondexploitaties de komende jaren een stuk hoger zijn dan de lasten binnen grondexploitaties.

Kasgeldlimiet

Ter beperking van renterisico's op de korte schuld dienen de gemeenten te voldoen aan de kasgeldlimiet. Dit betekent dat de netto vlottende schuld voor gemeenten maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mag bedragen. De netto vlottende schuld wordt berekend door de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd korter dan één jaar (kasgeldleningen, schuld in rekening-courant) te verminderen met de vlottende middelen (tegoeden in rekening-courant, kas) en is bedoeld voor het financieren van lopende uitgaven.

Renterisiconorm

Met behulp van de renterisiconorm wordt bepaald welk renterisico de gemeente loopt op haar vaste schuld (leningen met een looptijd van langer dan één jaar). De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen, dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm wordt de komende jaren in Vlaardingen niet overschreden. In 2020 wordt er een geldlening van € 50 miljoen afgelost en wordt mogelijk niet aan de renterisiconorm voldaan.

Totaal financiering en project financiering

De gemeente Vlaardingen werkt vanuit totaal financiering. Dit wil zeggen dat wij op basis van onze liquiditeitsbehoefte al of niet overgaan tot het aantrekken van leningen. Deze beoordeling wordt dagelijks gemaakt. In de praktijk komt het erop neer dat we eenmaal per twee weken kasgeldleningen aantrekken en één à tweemaal per jaar langlopende leningen afsluiten. Er is dus in principe geen relatie tussen de investeringskredieten zoals die door de raad beschikbaar worden gesteld en het lenen van geld op de kapitaalmarkt. Wij trekken pas geld aan op het moment dat we voorzien dat er ook betalingen verricht moeten worden.

Dit biedt een aantal voordelen:

- De administratieve lastendruk wordt beperkt: er hoeft geen relatie te worden gelegd tussen nieuwe kredieten en bijbehorende financiering.
- Dit bevordert optimaal rentebeheer en kostenbesparing: door dagelijks rentestanden te bekijken en snel te beslissen kunnen we leningen goedkoper afsluiten en zo hoeven we geen rente te betalen op leningen die we (nog) niet nodig hadden.

- We hebben meer flexibiliteit tussen kortlopende en langlopende geldleningen: kort geld is goedkoper dan lang geld en zolang we binnen de gestelde kasgeldlimiet blijven is er ook geen noodzaak om langlopende leningen af te sluiten.

Het is wel zo dat in tijden van veel grote investeringen in korte tijd we meer geld uitgeven, sneller de kasgeldlimiet bereiken en we als gevolg daarvan kasgeldleningen zouden moeten omzetten in langlopende leningen. Een nadeel van totaal financiering is dat je vooraf geen zekerheid hebt over de rente die betaald moet worden op aan te trekken leningen. Die kan dan hoger uitvallen dan waar we in de begroting en bij de kredietramingen rekening mee houden. Het is wel mogelijk om vooraf een rentepercentage af te spreken, maar dit geeft inflexibiliteit en leidt tot onnodige kosten als de werkelijke rente op dat moment lager is. Gezien de rentestanden van dit moment (zeer laag voor langgeld en negatief voor kasgeldleningen), maken we daar dus nu geen gebruik van.

4. De Vlaardingse situatie

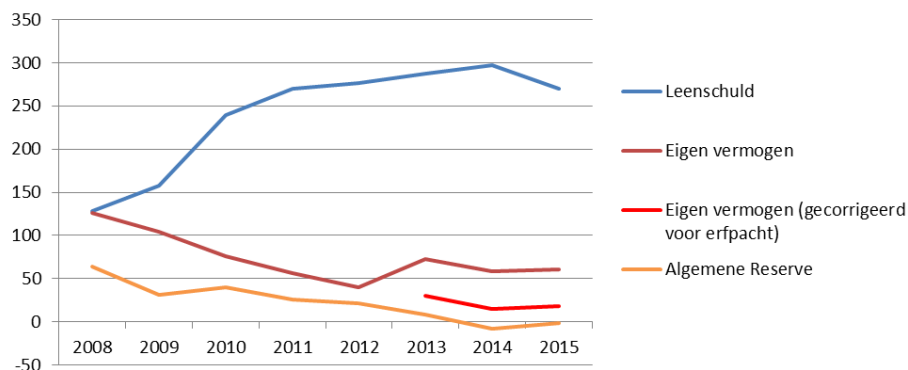
De afgelopen jaren heeft de focus met name gelegen op het materieel evenwicht in de begroting. Door afnemende inkomsten (met name lagere Rijksuitkeringen) werden we genoodzaakt de uitgaven naar beneden bij te stellen door verschillende bezuinigingsrondes. In dat opzicht is Vlaardingen financieel gezond: met de inkomsten (baten) kunnen we onze uitgaven (lasten) dekken. Al blijven ook in dat opzicht altijd risico's bestaan.

De focus heeft de achterliggende periode echter minder gelegen op twee balansposities die zich in negatief opzicht ontwikkelden: het vreemd vermogen (leenschuld) nam toe en het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) nam af. In dat opzicht is de Vlaardingse financiële positie niet rooskleurig.

Per ultimo 2015 was de hoogte van de leenschuld € 270 miljoen, waarvan € 265 miljoen uit vaste geldleningen bestaat. Het eigen vermogen ligt per ultimo 2015 op circa € 60 miljoen. Het eigen vermogen is in 2013 toegenomen door een stelselwijziging, door de vooruit ontvangen erfpachtbaten als vermogen te categoriseren. Feitelijk zijn dit bekleemde gelden, ze kunnen niet vrijelijk bestemd worden. De hoogte van de leenschuld en het eigen vermogen ontwikkelde zich de afgelopen jaren als volgt:

Verloop leenschuld en eigen vermogen 2008-2015 (x € 1.000.000,-)

Zoals eerder in deze notitie gepresenteerd is het bezit met zeer veel schulden belast. De solvabiliteitsratio was in 2015 16%. Ook de netto schuldquote lag in 2014 en 2015 in de categorie 'voorzichtigheid geboden'. Door een toename van de totale inkomsten vanwege de decentralisaties en door een afname van de schuld in 2015 daalde de netto schuldquote eind 2015 naar circa 105% (ten opzichte van 128% eind 2014).

In de gepresenteerde grafiek is in heel globale zin het effect van de economische recessie (in combinatie met een fors investeringstempo) op de Vlaardingse balansposities gezien. De grafiek laat tevens zien dat Vlaardingse een dergelijk effect in de komende jaren niet opnieuw kan opvangen. Qua balanspositie staat Vlaardingse dan ook nog maar aan de voet van herstel naar een gezonde en toekomstbestendige financiële positie. Als de situatie zoals die was in 2008 hersteld moet worden, zal de leenschuld nog met circa € 140 miljoen moeten afnemen en de Algemene Reserve zal met circa € 65 miljoen moeten toenemen. In het huidige spaarplan 2015-2018 wordt 'slechts' € 14 miljoen toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Om op de financiële positie te sturen wil het college de indicatoren 'netto schuldquote' en 'solvabiliteitsratio' hanteren. Daarbij stellen we voor te streven naar een netto schuldquote die lager is dan 100% en een solvabiliteitsratio die hoger is dan 30%. In andere woorden: de netto schuld mag maximaal zo hoog zijn als het totaal aan inkomsten in een jaar (2015: circa € 240 miljoen) en het bezit mag voor maximaal 70% met vreemd vermogen worden gefinancierd (2015: circa 84%). De eerste indicator richt zich dus met name op de hoogte van de

leenschuld. Bij het sturen op de tweede indicator, solvabiliteit, kan de focus zowel liggen op een verlaging van de leenschuld als op een toename van de algemene reserve. Een verlaging van de leenschuld in combinatie met een toename van de algemene reserve heeft dan uiteraard een versterkende invloed op een verbetering van de solvabiliteitsratio.

5. Mogelijkheden om de leenschuld terug te dringen

Er zijn verschillende mogelijkheden de externe schulden van de Gemeente Vlaardingse terug te dringen. De verschillende mogelijkheden worden hieronder kort beschreven:

A. Sparen voor nieuwe investeringen

Daar waar mogelijk het faseren van investeringen (in feite weer gaan sparen voordat we overgaan tot grote uitgaven). Afvragen bij iedere financiering: is de te financieren voorziening wel een publieke taak? Financiering kan een vast onderdeel worden van de afwegingen bij de begroting en bij elk investeringsbesluit.

B. Leenschuld verlagen zonder investeringen te stoppen c.q. verminderen

Het verlagen van de leenschuld zonder aan het investeringsniveau aan te passen zou door verschillende maatregelen bereikt kunnen worden:

- Het inzetten van eenmalige opbrengsten voor de reductie van de leenschuld. Niet in de begroting opgenomen incidentele baten kunnen met ingang van het begrotingsjaar 2016 worden ingezet voor de versnelde aflossing (indien contractueel mogelijk) of minder nieuwe leningen af te sluiten dan voorzien.
- De kosten te verlagen (minder externe uitgaven).
- Verkoop gemeentebest (bijv. vastgoed): per investering kritisch kijken naar mogelijkheden zoals huur en lease en wat deze keuzes betekenen voor de exploitatie.
- Zoeken naar andere financieringsbronnen, zodat er minder leningen aangetrokken hoeven te worden (bijvoorbeeld Europese investeringsbank).
- Het vergroten van de overige inkomsten (bijv. hogere gemeentelijke belastingen).

C. Investeringsplafond instellen

Investeringen die worden geactiveerd drukken op de begroting via de kapitaallasten (rente en afschrijving). De lasten worden over meerdere jaren verdeeld. Bij een afschrijvingstermijn van 40 jaar is er een begrotingslast van één veertigste van het investeringsbedrag per jaar. Voor de kasstroom is een investering een uitgave in één keer. Dit betekent dat een (te) hoog

investeringsvolume onherroepelijk zal leiden tot een behoefte aan geleend geld. Een hoog investeringsniveau is direct zichtbaar in de groei van de schuld. Om de groei van de schuld te beheersen kan er een investeringsplafond worden ingesteld. Het investeringsplafond kan bijvoorbeeld worden gemaximeerd op de hoogte van de jaarlijkse afschrijvingslast. De onderbouwing van de keuze van de hoogte van het investeringsplafond is dat de jaarlijkse afschrijvingslast leidt tot een vrije kasstroom. Afschrijvingen leiden immers niet tot betalingen. Wanneer de betalingen voor nieuwe investeringen de hoogte van de afschrijvingen niet overstijgen, dan is er in principe geen vreemd geld nodig om nieuwe investeringen te financieren.

Voor 2016 is het investeringsplan reeds vastgesteld. De daarop volgende jaren zijn ter kennisname aangeboden. Investeringsplannen kunnen kritisch tegen het licht worden gehouden. Voor de investeringen vanaf 2016 kan er voor gekozen om een investeringsplafond in te voeren.

Bij het opstellen van de begroting 2017 kan er voor de jaarschijven vanaf 2017 rekening worden gehouden met dit investeringsplafond. Wanneer dit plafond wordt overschreden, dan zal daar expliciet op teruggekomen worden en mogelijke oplossingen worden aangedragen. Voor de raad is dan helder wat de invloed van het investeringsvolume op de schuldenlast is.

6. Gewenste ontwikkeling van de Vlaardingse leenschuld

In deze paragraaf worden de gewenste streefcijfers bij de kengetallen netto schuldquote (maximaal 100%) en een solvabiliteitsratio (minimaal 30%) toegepast op de Vlaardingse situatie. Dat geeft een beeld van welke maatregelen genomen moeten worden om die streefcijfers te bereiken.

Vooraf een aantal aandachtspunten bij het kennis nemen van de prognoses: Een exacte voorspelling van het verloop van de leenschuld per jaar is niet te geven. De hierna volgende informatie is gebaseerd op cijfers uit de begroting en lijkt daarom exact. Dit is een schijnnaauwkeurigheid. De prognoses hanteren als exacte wetenschap is niet aan te bevelen om de volgende redenen:

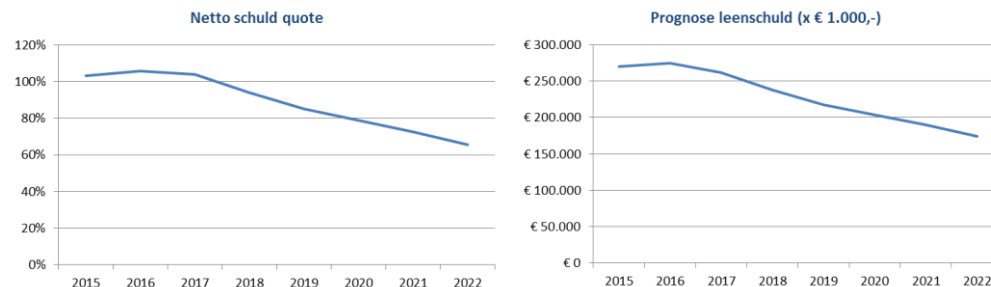
- In de scenario's is geen rekening gehouden met incidentele inkomsten (bijv. verkopen, versnelde aflossing verstrekte leningen) en incidentele niet voorziene uitgaven (bijv. calamiteiten, extra uitgaven (met of zonder dekking vanuit reserves);
- Uit het recente verleden is gebleken dat de inkomsten en uitgaven binnen de grondexploitatie in werkelijkheid anders kunnen blijken in omvang of tijdstip van aan- of verkoop. In de cijfers is nu rekening gehouden met kasstromen

van de huidige grondexploitatie, er is geen rekening gehouden met nieuwe grondexploitatie;

- Het exacte tijdstip (en jaartal) van betaling van investeringen uit het investeringsprogramma vindt soms later plaats dan eerder is ingeschat.

Netto schuldquote

Zoals eerder geschetst zal er de komende jaren een financieringsoverschot ontstaan. In 2016 zijn nog veel investeringen gepland, na 2016 neemt het investeringsvolume af en zijn de afschrijvingen hoger dan de investeringsbedragen. Daarnaast zijn de inkomsten uit grondexploitatie in dit beeld opgenomen: op basis van de huidige grondexploitatie is de verwachting dat de inkomsten in de periode 2016-2022 circa € 40 miljoen zullen zijn (inclusief de omzetting van erfpacht in bloot eigendom Parc Hoog Lede). Deze twee ontwikkelingen (baten grondexploitatie en lager investeringsniveau) zorgen voor een daling van de leenschuld. De netto schuldquote en de hoogte van de leenschuld ontwikkeld zich (op begrotingsbasis, zonder nieuwe investeringen) als weergegeven in de volgende grafiek.

De situatie op begrotingsbasis is dus dat de leenschuld in de periode 2016-2022 met circa € 100 miljoen afneemt. De netto schuldquote daalt vanaf 2018 onder de 100%.

Het is echter niet realistisch dat in de periode 2016-2022 geen nieuwe investeringen plaatsvinden. Per jaar moet in ieder geval rekening gehouden worden dat circa € 3 miljoen bestaat uit noodzakelijke vervangingsinvesteringen (denk aan openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, rioleringen, ophogingen en ICT). Om de netto schuldquote onder de 100% te houden vanaf 2018 is het noodzakelijk om een maximum te stellen aan het totaal aan investeringen per jaar. Dit maximum zou voor Vlaardingse uitkomen op circa € 10 miljoen gemiddeld per jaar.

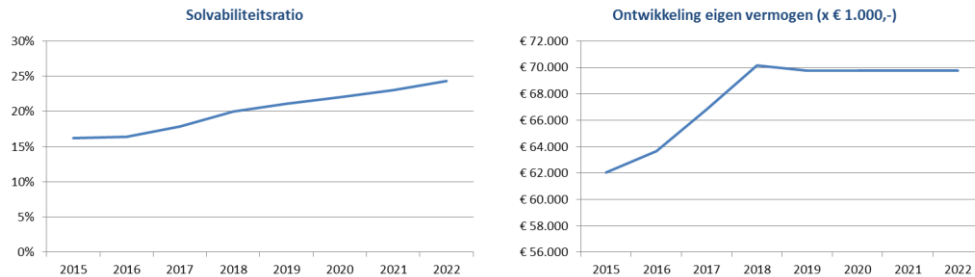

Een hulpmiddel bij het sturen op de netto schuldquote is het EMU saldo. Wanneer het EMU saldo geen financieringstekort laat zien ontstaat er geen stijging van de leenschuld. Jaarlijks kan bij de Voorjaarsnota een prognose gedaan worden van het meerjarig EMU saldo die bij de bestuurlijke afwegingen tot het doen van nieuwe investeringen betrokken kan worden.

Solvabiliteitsratio

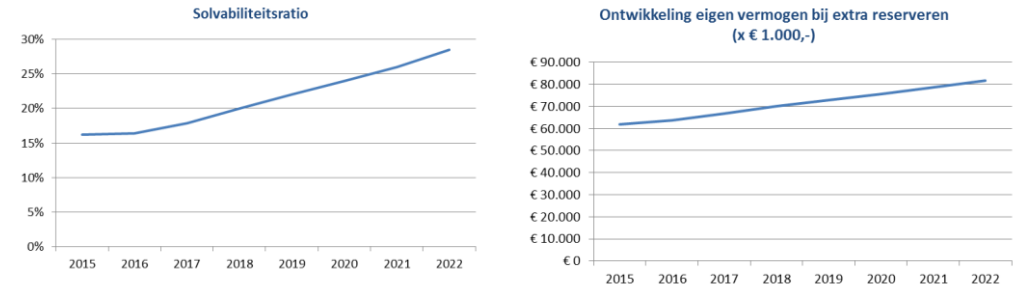
Zoals eerder beschreven wordt een solvabiliteitsratio tussen de 30% en 80% als normaal beschouwd. Voorzichtigheid is geboden tussen de 20% en 30%. De ratio voor Vlaardingen is eind 2015 circa 16%. De solvabiliteitsratio en de hoogte van het eigen vermogen ontwikkeld zich (op begrotingsbasis, zonder nieuwe investeringen) als weergegeven in de volgende grafiek.

De solvabiliteit stijgt langzamer in percentage dan de netto schuldquote daalt. De solvabiliteitsratio is de som van het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) gedeeld door het balanstotaal. Het percentage stijgt slechts langzaam doordat het balanstotaal door een afname van de leenschuld tevens afneemt. Dit verandert dus niet direct iets aan de verhouding tussen vreemd en eigen vermogen. Om een snellere stijging in de solvabiliteitsratio te realiseren moet daarom niet alleen het vreemd vermogen dalen, maar ook het eigen vermogen toenemen. In het spaarplan 2015-2018 is een toevoeging van circa € 14 miljoen aan de algemene reserve gepland. Daarmee wordt een solvabiliteitsratio van 20% in 2018 bereikt. Om verder en sneller te stijgen naar 30% moet aanvullend beleid worden vastgesteld om het eigen vermogen te versterken. Dat kan door in de komende periode strikt de regel te hanteren om incidentele financiële voordelen en voordelige rekening resultaten geen besteding te geven maar deze voordelen direct ten gunste te brengen van de Algemene Reserve.

Een ander middel dat ingezet kan worden is het spaarbedrag van € 3 miljoen dat in 2019 beschikbaar komt in de exploitatie. Hieraan is nog geen bestemming gegeven. Mocht het gemeentebestuur besluiten geen nieuwe bestemming te

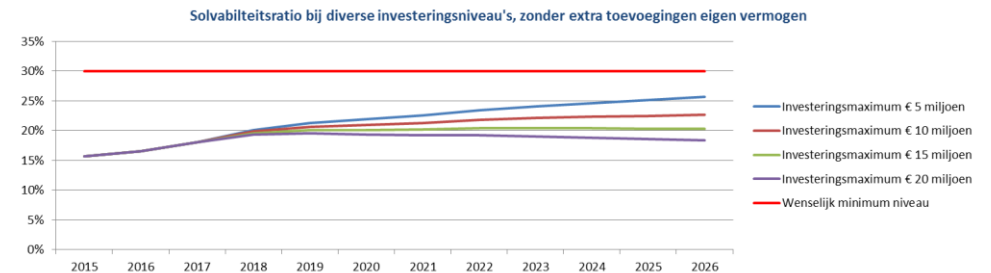
geven aan dit bedrag, maar structureel toe te voegen aan de Algemene Reserve, dan is het haalbaar om in 2022 de solvabiliteitsratio te bereiken van 30%.

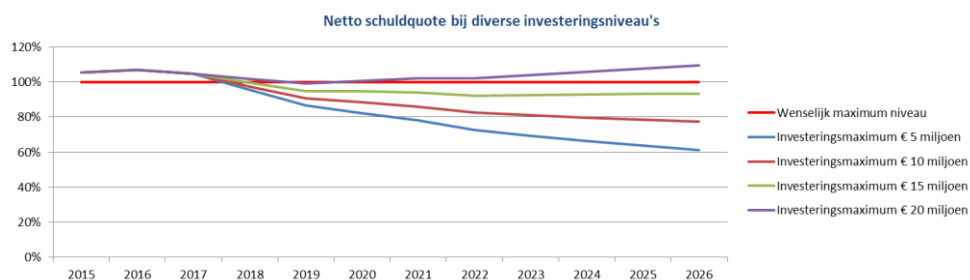
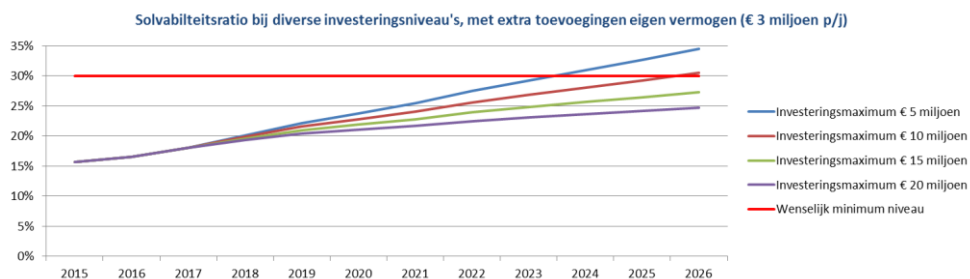

In bovenstaand beeld is nog echter geen rekening gehouden met nieuwe investeringen, buiten het vastgestelde investeringsprogramma. Wanneer vanaf 2017 een maximum aan het investeringstempo wordt gesteld van € 10 miljoen, dan wordt de solvabiliteitsratio in 2022 zonder extra reserveringen ten gunste van de algemene reserve 22%, en met extra reserveringen 26%. Het toevoegen van alle incidentele voordelen aan de algemene reserve, totdat de solvabiliteitsratio van 30% is bereikt, kan als aanvullende maatregel gehanteerd worden.

Scenario's ter afweging en huidig investeringsprogramma

Wanneer gekozen wordt voor een hoger investeringstempo, bijvoorbeeld € 15 miljoen per jaar, dan blijft de netto-schuldquote onder de 100% vanaf 2018 en blijft daarna min of meer stabiel. Er moet dan wel rekening gehouden worden met extra kapitaallasten. De solvabiliteitsratio blijft in dat scenario echter steken op 20% vanaf 2018. In onderstaande grafieken zijn de consequenties van diverse investeringsniveaus op het verloop van de solvabiliteitsratio en de netto-schuldquote weergegeven.

Uit deze grafieken blijkt:

- Bij geen enkel investeringsmaximum (zonder extra toevoegingen aan het eigen vermogen) wordt de solvabiliteitsratio van 30% voor 2026 bereikt.
- Bij een investeringsmaximum van € 5 tot € 10 miljoen (met extra toevoegingen aan het eigen vermogen) wordt de solvabiliteitsratio van 30% in 2026 bereikt, bij een investeringsmaximum van € 15 tot € 20 miljoen niet.
- Bij een investeringsmaximum tot € 15 miljoen blijft de netto schuldquote vanaf 2019 onder de 100%, bij een investeringsmaximum daarboven zal de netto schuldquote stijgen.

Zoals eerder toegelicht kan grofweg de stelregel gehanteerd worden dat de schuld stabiel blijft als het bedrag aan investeringen het bedrag aan afschrijvingen niet overstijgt. Afschrijvingen zijn namelijk een last in de begroting die niet leidt tot een daadwerkelijke kasstroom/uitgave. In het hierna volgende overzicht is het huidige investeringsprogramma gepresenteerd. Uitgaande van een investeringsmaximum van € 10 miljoen kan in 2018 nog voor maximaal € 7 miljoen geïnvesteerd worden en in 2019 € 6 miljoen.

Investeringsprogramma (x € 1.000,-)	2015 in 2016	2016	2017	2018	2019
Rehabilitatie elementverharding	€ 224				
Rehabilitatie asfaltverharding	€ 210				
Ophoging Holy-Noord	€ 383				
Ontsluiting Vijfsluizen	€ 1.500				
Spoortunnel Marathonw eg		€ 5.650			€ 1.000
Aanschaf tractiemiddelen		€ 134	€ 134	€ 134	€ 134
Aanschaf verlichting	€ 540	€ 320	€ 320	€ 320	€ 320
Verkeersregelinstallaties	€ 482	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175
Uitvoering parkeerbeleid	€ 66	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
Reconstructie groenvoorzieningen	€ 30				
Uitvoering nieuw Gem. Rioleringsplan	€ 953	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040
Riolering ophogingsprogramma	€ 1.538	€ 769	€ 769	€ 769	€ 769
Vernieuw en kades KW-haven	€ 2.250	€ 1.200			
Onderhoud losw allen KW-haven	€ 117				
Vervanging sportvelden	€ 365				
Project Centrum/VOP, Bouw sporthal			€ 1.000		
Sportaccommodaties (VJN 2015)		€ 529			
Babberpolder-Oost onderw ijsvoorziening					
Vervangende nieuw bouw De Schakel	€ 131				
VJN 2014 Integraal huisvestingsplan		€ 5.720	€ 800		
VJN2014 Investerings gymzalen/sportzalen			€ 5.300		
TBV; diverse investeringen (rendabel)					
Vervanging randapparatuur		€ 216	€ 216	€ 216	€ 216
Vervanging centrale apparatuur		€ 234	€ 234	€ 234	€ 234
Investering ICT		€ 185			
	€ 8.789	€ 16.272	€ 10.088	€ 2.988	€ 3.988
Totaal		€ 25.061	€ 10.088	€ 2.988	€ 3.988

N.B.: Het hoge bedrag van de jaarschijf 2016 is als volgt te verklaren: investeringen die eerder dan 2016 goed zijn gekeurd maar nog niet in uitvoering zijn genomen zijn opgeteld bij het bedrag aan investeringen in 2016 (7,7 miljoen en 15 miljoen).

Het gemiddelde investeringsniveau lag in de periode 2008-2015 op circa € 17 miljoen per jaar.

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Investing (x € 1 mln.)	€ 16,3	€ 14,0	€ 27,7	€ 15,1	€ 10,2	€ 24,9	€ 14,8	€ 12,3

In het jaar 2010 ontstond de uitschieter voornamelijk door de aankoop van het pand aan de Galgkade en de overname van de openbare verlichting en in 2013 ontstond de uitschieter voornamelijk door de renovatie van Westnieuwland 6. Daarnaast is in de periode 2008-2015 voor een bedrag van ruim € 120 miljoen geïnvesteerd binnen grondexploitaties (gemiddeld € 15 miljoen per jaar). De inkomsten uit grondexploitaties waren in die periode € 76 miljoen (gemiddeld € 9,5 miljoen).

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Investing (x € 1 mln.)	€ 23,3	€ 13,5	€ 18,5	€ 25,4	€ 22,2	€ 4,6	€ 3,0	€ 10,0
Baten (x € 1 mln.)	€ 14,9	€ 5,8	€ 14,0	€ 2,6	€ 11,9	€ 8,0	€ 5,5	€ 13,3
Saldo (x € 1 mln.)	€ -8,4	€ -7,7	€ -4,5	€ -22,8	€ -10,3	€ 3,4	€ 2,5	€ 3,3

Naast de investeringen in bovenstaande tabel is in 2010 het voormalige ziekenhuisterrein verworven voor een bedrag van € 19,25 miljoen.

7. Consequenties notitie leenschuld op investeringsplan 2016-2019

In de oriënterende raadsvergadering van 15 maart 2016 heeft de portefeuillehouder een toelichting gegeven op het concept van deze notitie leenschuld. Naar aanleiding van het collegestandpunt over het voorstel om in de toekomst een maximaal gemiddeld investeringstempo te hanteren van € 10 miljoen is de volgende vraag gesteld: "Geef een duidelijk beeld van toekomstige noodzakelijke investeringen die nog niet opgenomen zijn in het vastgestelde investeringsplan 2016-2019 en geef tevens een inzicht in de noodzakelijke investeringen in de periode na 2019". In deze paragraaf wordt dit nader uitgewerkt.

Investeringsplan 2016-2019

Het investeringsplan voor het komende begrotingsjaar wordt jaarlijks door de gemeenteraad, via de begroting vastgesteld. De planning van investeringen voor de opvolgende drie begrotingsjaren worden voor kennisgeving aangenomen. Op pagina 10 van deze notitie is dit investeringsprogramma opgenomen. Om een

completer beeld te schetsen voor het verloop van de leenschuld is daarnaast weergegeven welke investeringskredieten, die in eerdere jaren zijn goedgekeurd, op dit moment nog tot uitgaven moeten leiden (en dus nog een verhogend effect hebben op de leenschuld).

Een aantal investeringen zijn structureel (dus jaarlijks terugkerend) in het investeringsprogramma opgenomen. Dit betreffen investeringen die noodzakelijk zijn om de betreffende kapitaalgoederen, zoals openbare verlichting en verkeersregelinstallaties, in stand te houden en te vervangen als de gebruiksduur voorbij is. Het gaat hier om zogenaamde vervangingsinvesteringen. Elk jaar worden de vrijgekomen afschrijvingsgelden weer opnieuw ingezet. Benadrukt wordt dat deze investeringen niet leenschuld verhogend werken, maar wel een vast onderdeel van de investeringsruimte in beslag nemen. Ter illustratie is in de volgende tabel een fictieve constante reeks vervangingsinvesteringen en de kapitaallasten weergegeven.

Jaar >	1	2	3	4	5	6	7	8
Investing 1	€ 100				€ 100			
Afschrijving 1	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Investing 2		€ 100				€ 100		
Afschrijving 2	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Investing 3			€ 100				€ 100	
Afschrijving 3	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Investing 4				€ 100				€ 100
Afschrijving 4	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Totaal investeringen	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
Totaal afschrijving	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
Effect leenschuld	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

De structurele investeringen in het investeringsprogramma van Vlaardingen betreffen het aanschaffen van tractiemiddelen, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, kosten uitvoering parkeerbeleid, het gemeentelijk rioleringsplan en bijbehorend ophoogprogramma en vervanging van automatiseringsapparatuur/systemen. Bij een gelijkblijvend investeringsniveau biedt de ruimte aan afschrijvingslasten jaarlijks ruimte voor het doen van nieuwe investeringen, zonder dat dit een verhogend effect op de leenschuld heeft. In de volgende tabel is het investeringsprogramma weergegeven tot het jaar 2024. De gearceerde rijen geven de vervangingsinvesteringen weer.

Investeringsprogramma (x € 1.000,-)	2015 in 2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	2024
Rehabilitatie elementverharding	€ 224								
Rehabilitatie asfaltverharding	€ 210								
Ophoging Holy-Noord	€ 383								
Ontsluiting Vijfsluizen	€ 1.500								
Spoortunnel Marathonweg		€ 5.650			€ 1.000				
Aanschaf tractiemiddelen		€ 134	€ 134	€ 134	€ 134	€ 134	€ 134	€ 134	€ 134
Aanschaf verlichting	€ 540	€ 320	€ 320	€ 320	€ 320	€ 320	€ 320	€ 320	€ 320
Verkeersregelinstallaties	€ 482	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175	€ 175
Uitvoering parkeerbeleid	€ 66	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
Reconstructie groenvoorzieningen	€ 30								
Uitvoering nieuw Gem. Rioleringsplan	€ 953	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040	€ 1.040
Riolering ophogingsprogramma	€ 1.538	€ 769	€ 769	€ 769	€ 769	€ 769	€ 769	€ 769	€ 769
Vernieuw en kades KW-haven	€ 2.250	€ 1.200							
Onderhoud losw allen KW-haven	€ 117								
Vervanging sportvelden	€ 365								
Project Centrum/VOP, Bouw sporthal			€ 1.000						
Sportaccommodaties (VJN 2015)		€ 529							
Babberpolder-Oost onderw ijsvoorziening									
Vervangende nieuw bouw De Schakel	€ 131								
VJN 2014 Integraal huisvestingsplan		€ 5.720	€ 800						
VJN2014 Investerings gymzalen/sportzalen			€ 5.300						
TBV; diverse investeringen (rendabel)									
Vervanging randapparatuur		€ 216	€ 216	€ 216	€ 216	€ 216	€ 216	€ 216	€ 216
Vervanging centrale apparatuur		€ 234	€ 234	€ 234	€ 234	€ 234	€ 234	€ 234	€ 234
Investering ICT		€ 185							
	€ 8.789	€ 16.272	€ 10.088	€ 2.988	€ 3.988	€ 2.988	€ 2.988	€ 2.988	€ 2.988
Totaal		€ 25.061	€ 10.088	€ 2.988	€ 3.988	€ 2.988	€ 2.988	€ 2.988	€ 2.988

Onderhoud kapitaalgoederen

Hieronder volgt een overzicht van de kapitaalgoederen die de gemeente heeft en wordt een toelichting gegeven op hoe dit onderhoud gefinancierd wordt.

Wegen	Onderhoudsbudget in begroting
Civieltechnische kunstwerken	Onderhoudsbudget in begroting
Riolering	Investeringskrediet

	opgenomen in investeringsprogramma (vervanging) en onderhoudsbudget in begroting
Waterbodems	Onderhoudsbudget in begroting
Groenvoorzieningen	Onderhoudsbudget in begroting
Kades en glooiingen	Investeringskrediet opgenomen in investeringsprogramma (vervanging) en onderhoudsbudget in begroting
Havens	Onderhoudsbudget in begroting
Ondergrondse containers	Investeringskrediet eerder opgenomen in investeringsprogramma
Speeltoestellen	Onderhoudsbudget in begroting
Openbare verlichting	Investeringskrediet opgenomen in investeringsprogramma (vervanging) en onderhoudsbudget in begroting
Verkeersregelinstallaties	Investeringskrediet opgenomen in investeringsprogramma (vervanging) en onderhoudsbudget in begroting
Gebouwen	Onderhoudsbudgetten in begroting en reserve Groot onderhoud

Bij wegen, civieltechnische kunstwerken (bruggen) en groenvoorzieningen zijn de onderhoudsbudgetten weliswaar opgenomen in de begroting, het vervangen en opnieuw aanleggen van deze kapitaalgoederen is niet opgenomen in de begroting of in het investeringsprogramma. Dit geldt ook voor investeringen voor ophogingen. In het verleden (tot en met begroting 2010) waren hiervoor vaste investeringsbedragen opgenomen. Door bezuinigingen in de begroting 2011 zijn deze vervallen. Daarnaast is het zo dat in de Richtlijn waardering en activering 2003 is vastgelegd dat budgetten voor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut, waaronder deze kapitaalgoederen vallen, niet worden geactiveerd (dus niet in het investeringsprogramma worden opgenomen) maar binnen het saldo van baten en lasten (exploitatie) moeten worden gebracht. De raad kan hier door middel van een raadsbesluit van af wijken. De afgelopen jaren hebben wij er voor gekozen om, vanwege de financiële situatie, alle nieuwe investeringen bij de Voorjaarsnota af te wegen. Dit geldt tevens voor de renovatie van sportvelden.

Globale inschatting financieel effect diverse investeringen

In onderstaande tabel is het totaal aan huidige investeringen opgenomen en daaronder de mogelijke aanvullende kosten voor vervanging van wegen, ophogingen, sportvelden, ondergrondse containers, onderhoud loswallen en ophalen grafkelders/ophogen graven. Voor de civieltechnische kunstwerken verwachten wij in de periode tot 2024 geen aanvullende vervangingsinvesteringen te hoeven doen. Daarnaast zijn er momenteel geen plannen voor de aanleg van nieuwe parken of het grootschalig renoveren van huidige parken. Conform de Richtlijn Waardering en activering moet voor deze nieuwe investeringen dekking gevonden worden binnen het saldo van baten en lasten in de begroting (exploitatie) of door het vormen van reserves. In dat geval hebben deze investeringen geen verhogend effect op de leenschuld. Wanneer er dekking tegenover staat binnen saldo van baten en lasten staan er tegenover de uitgaven namelijk inkomsten. Bij het vooraf vormen van reserves (sparen) is er eerst sprake van een verlagend effect op de leenschuld (reserveren leidt namelijk niet tot een daadwerkelijke cash-uitgave) en wanneer het project wordt uitgevoerd een even groot verhogend effect op de leenschuld. Per saldo is er dan sprake van een neutraal effect op de leenschuld.

Jaarlijks bezien wij bij waar wij vervangingsinvesteringen urgent achten en doen u dan een dekkingsvoorstel bij de Voorjaarsnota.

Investeringsprogramma (x € 1.000,-)	2015 in 2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2023	2024
Totaal		€ 25.061	€ 10.088	€ 2.988	€ 3.988	€ 2.988	€ 2.988	€ 2.988	€ 2.988
Wegen: Rehabilitatie elementverhardingen				€ 940	€ 940	€ 940	€ 940	€ 940	€ 940
Wegen: Rehabilitatie asfaltverhardingen				€ 1.279	€ 1.279	€ 1.279	€ 1.279	€ 1.279	€ 1.279
Ophogingen				€ 1.400	€ 1.400	€ 1.400	€ 1.400	€ 1.400	€ 1.400
Sportaccommodaties			€ 654	€ 535	€ 601	€ 952	€ 351	€ 240	€ 216
Onderhoud losw allen			€ 117	€ 117	€ 117	€ 117	€ 117	€ 117	€ 117
Ondergrondse containers								€ 600	€ 600
Ophalen grafkelders en ophogen graven			€ 150		€ 150		€ 150		€ 150
Totaal		€ 25.061	€ 10.742	€ 7.142	€ 8.208	€ 7.559	€ 6.958	€ 6.847	€ 6.823

Naast de hiervoor genoemde investeringen zullen in het kader van het kwaliteitsprogramma Blankenburgverbinding ook investeringen gedaan moeten worden. Deze investeringen worden echter gedekt door de bijdrage van het Rijk voor het kwaliteitsprogramma.